

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput XXXIX

urn:nbn:de:bsz:31-97032

rosa est radix, pugni aliquando magnitudine, palmum aliquando longa. Ad caulis exortum, radices fibrosæ plures prodeunt, quæ per terram sparguntur, his primo vere alii exurgunt caules, aliæque tuberosæ adnascuntur radices. Tot vero se tubetibus propagat, ut ad unam plantam hyberno tempore erutam ultra quadraginta tubera notavit *Bauhinus ad l. c. cit. Dioscor.*

CAPUT XXXIX.

DE SINAPI, SATYRIO
& Saxifragia majore.

Sinapi Saccaro obductum, vel cum melle pro bellariis appositum, experimentum tutum in defectu ingenii ab humiditate statuitur. *Horst. l. 2. de sanitat. tuend. cap. 1.* Hoc condimento laxatus gurgulio cito contrahitur. Pythagoras proin in honore habuit, quod præter valetudinis conservationem, in altum quoque feratur, & in arcam illam divinæ rationis ac mentis stationem potenter conscendat. Hujus incisum ex melle confectum, inquit *Pansa theor. spu. de pror. vit. c. 51.* Cunctis literatis præsertim hyemis tempore commendo. Cum totum corpus calefaciat, venulas Mesataicas aperiat, & deductionem Chyli in epat promoveat. Nihil enim capiti salubrius, quam ventrem laxum sibi que propitium habere. *Satyrium* herba ad rem veneream mirifice pollet, attacta tantum. Septuageno compressu desinit in Indo, qui attulerat; duodecimo in aliis. *Theophrastus.* Huic similis est *Cynosorchis*, cujus radix major statuosa turgens materia, Venerem excitat; minor reptimit. *Saxifragia* major in monte Baldo nascitur, ex vivo & durissimo prodiens lapide, & antiquis urbium mœniis. *Mathiol. ad l. 4. cap. 15.* Radix in petris adeo pertinaciter concluditur, ut non nisi mucronatis ferramenti evellatur. Vim habet expellendi calculos. Certe illius potu innumeri ex uno tantum ejecti sunt, fabæ quidam magnitudine.

Arist. In Orcadibus insulis fere omnes geminos imo trigeminos pleræque partus edunt. *Boëtius.* Mollissimi quamvis corporis, expertes tamen pestilentia. *Columella.* Vifa rabie vexari, quam rabida vacca cornu petierat. Putredinem in visceribus in Anglia contrahunt, si aestatibus pluviosis in uligine pascantur, roremque lingant. *Gesner.* Duvam herbam in Gallia si comederint, animalia nigra in jecore concipiunt, hinc morbus incurabilis. Duva autem vocatur Gallis in Normandia herba similis lapatho, sed angustioribus foliis, & semper erectis, nervo medio fere rubente causticis. *Gesner.* Aqua palustris pota, hirudines folliculis inclusas ibidem parit; sesquidigiti longitudinem obtinent, latitudine ad longitudinem fere dimidia. *Gesner.*

CAPUT XXX.

DE ORYGE & PANTHERA.

Oryx inter caprarum sylvestrium genera à *Plinio* recensetur. Ad ortum accedente Luna, intentis in eam oculis vociferatur, idque illius odio fieri affirmant, quod prioribus pedibus terram effodiat; & suas velut pupillas humi desigat pungens. Idem in exortu Solis fieri existimant. Quemcumque in deserto locum aquis scärentem invenerit, haultu sumto labris turbat, lurumque commiscet aquæ, ac pedibus in eam pulverem conjicit, ne alicui ad potum idonea existat. Tam grato odore perfunditur *Panthera*, ut cunctas sollicitet quadrupedes, sed quia torvi simul capitis, terrentur. Hinc occultato accedunt, & corripuntur. Lunæ illis similis in armo dextro macula. Ad naturam illius crescit in orbem & cavat cornua. *Albert.* Semel in vita parit, si *authori libri de natura rerum*, credimus. Nam cum in utero matris coaluere catuli, oderunt temporis moras. Itaque oneratam sætibus matricem, unguibus lacerant. Illa partum effundit, dolore cogente; postea, corruptis sedibus genitale semen non hæret acceptum. De ea tradit *Demetrius Physicus*:
Iacen-